

Vedr.: Analyse af lønudviklingen på det (amts)kommunale arbejdsmarked 1998-2003

En arbejdsgruppe med repræsentanter fra de kommunale arbejdsgiverparter og KTO har analyseret lønudviklingen i den 5 årige periode februar 1998 til februar 2003. Fokus har hovedsageligt været på den (amts)kommunale sektor. Analysen har primært været baseret på henholdsvis Danmarks Statistiks (DS) opgørelser og Det Fælleskommunale Løndatakontors (FLD) opgørelser.

I dette notat har KTO's repræsentanter i arbejdsgruppen sammenfattet de vigtigste hovedresultater. Notatet tager udgangspunkt i arbejdsgruppens sammenfatning, jf. kapitel 6 i vedlagte.

Hovedresultater

Lønudvikling

- I den femårige periode er lønningerne, jf. DS' opgørelser, i den statslige sektor steget med 22,4%, i den private sektor med 21,7%, mens lønningerne i den (amts)kommunale sektor er steget noget mindre, nemlig med 17,6%. Navnlig i den sidste del af perioden, 2002, har den (amts)kommunale sektor haft en lave lønudvikling.
- Ifølge FLD's opgørelser er lønnen i den (amts)kommunale sektor i samme periode steget med 19,9 %. Det giver en forskel mellem DS' og FLD's opgørelser på godt 2%. Omtrent halvdelen, eller ca. 0,9%, af forskellen på godt 2% i de to opgørelser kan forklares med, at FLD og DS behandler pensionsbidrag for tjenestemænd forskelligt ¹.

Reststigning, se også tabellen sidst i dette notat

- En række usikkerhedsfaktorer og metodeforskelle medfører, at en opgørelsen af reststigningen må tages med et forbehold. Navnlig må en opgørelse af rest-

---

¹ FLD indregner genforsikringspræmier for tjenestemænd i deres lønudviklingstal, hvilket forklarer 0,3% af forskellen. DS indregner en værdi af tjenestemandspensionen på 13% af en korrigeret AM-indkomst (svarende til 15% af bruttoindkomsten) for tjenestemænd, der er aflønnet via KMD A/S, hvilket forklarer 0,6% af forskellen. Forklaringen er, at flere overenskomstansatte med pensionsbidrag har erstattet tjenestemænd uden pensionsbidrag. Når tjenestemænd erstattes af overenskomstansatte medfører det - pga. af et pensionsbidrag for overenskomstansatte og ingen pensionsbidrag til tjenestemænd - en stigende lønudvikling alt andet lige.

stigningen for en kort periode, eksempelvis baseret på den kvartalsvise årstigningstakt, tages med et betydeligt forbehold.

- For den femårige periode kan reststigningen på baggrund af lønudviklingstal fra DS beregnes til 2,1 % og for FLD's løntal til 4,1 %. Betragtes udviklingen i reststigningen i den femårige periode, så synes reststigningen i slutningen af perioden i begge opgørelser at være aftagende.
- Af reststigningen på 4,1% - baseret på FLD's løntal - kan ca. 1,1% forklares ved tekniske og metodemæssige forhold. Herefter henstår ca. 3,0% som reststigning.
- Af reststigningen på 2,1% - baseret på DS' løntal – kan ca. 1,1% forklares ved tekniske og metodemæssige forhold. Herefter henstår ca. 1,0% som reststigning.

Dekomponering

- FLD's data gør det muligt at analysere effekten af personaleomsætning og automatisk lønforløb (anciennitet) i forhold til lønudviklingen. Ved at undersøge disse enkeltkomponenters betydning i forhold til lønudviklingen er det forsøgt at dekomponere reststigningen på 3%. Dekomponeringen er forbundet med en vis usikkerhed, og det har været nødvendigt at opstille en række forudsætninger, der medfører, at effekterne må betragtes som skønnede værdier frem for eksakte resultater.
  - Den eksterne personaleomsætning frigiver ca. 4,9 % i midler² som følge af, at personale søger væk fra den (amts)kommunale sektor, og andre søger ind. De, som forlader sektoren, har typisk en højere løn end de, der tiltræder en stilling, f.eks. i forbindelse med et generationsskifte.
  - Den interne personaleomsætning, dvs. den effekt, at ansatte fratræder en stilling i et amt eller kommune for at tiltræde en stilling i samme eller et andet amt eller kommune, fx ved advancement, medfører et forbrug af midler. Der er beregnet en samlet effekt på reststigningen på ca. 3,5% for den femårige periode.
  - Den samlede effekt af personaleomsætning er således, at der frigives ca. 1,5%.
  - Endelig viser analysen, at de automatiske lønforløb medfører, at der er anvendt 1,5%. Hermed er de frigivne midler på i alt 4,9% anvendt.
  - Samlet set er der herefter en residual på ca. 3,0%. Såfremt anvendelsen af de frigivne midler havde været mindre end 4,9%, havde residualen været mindre og vice versa. Residualen er et udtryk for den uforklarede del af reststigningen, hvoraf en del må antages at være forbrug af lokale lønmidler udover den i KTO-forliget aftalte lønudvikling.

---

² Skal forstås som gennemsnitlige midler pr. ansat, da lønudviklingen opgøres som gennemsnit pr. ansat.

Budgetforhold

- KL-undersøgelser for budgetåret 2003 viser,
  - at mere end halvdelen og formodentlig op mod trefjerdedele af 197 undersøgte kommuner har budgetteret med en lønfremskrivning, der overstiger budgeteffekten af KTO-forliget og dermed med en reststigning, og
  - at 159 af de undersøgte kommuner har budgetteret med forlodsfinansieringen og 22 med mere.
- En række forhold omkring de lønmidler, der afsættes på budgettet i forhold til de lønmidler, der faktisk forbruges, kan også være med til at forklare reststigningen i de enkelte år, herunder at den har været aftagende de sidste par år. Det kan fx være spørgsmålet om, hvorvidt lønkroner:
  - i stigende omfang anvendes til engangstillæg
  - anvendes til meransættelser frem for til højere løn til allerede ansatte
  - spares op i forbindelse med decentrale leders forsigtighed i forbindelse med øget budgetansvar
  - faktisk anvendes til løn eller til øvrig drift.

Andre bemærkninger

Udover den forlodsfinansiering på ca. 1,6%, der har været afsat den 5 årige periode, skønnes det, at en del af residualen på 3% har været anvendt til lokale lønforhandlinger. Desuden skønnes det, at både den eksterne og interne personaleomsætning i beregningerne indeholder et minimum af lokale lønmidler. KTO skønner på den baggrund, at der i den 5 årige periode er anvendt lokale lønmidler i et omfang af 5-7%.

Den foreliggende analyse er foretaget for den femårige periode fra 1. kvartal 1998 til 1. kvartal 2003. 1. kvartal 1998 er valgt som udgangspunkt for denne opgørelse af lønudviklingen, da 1. kvartal 1998 er den sidste måleperiode inden overgangen til ny løn i den (amts)kommunale sektor. Valget af 1. kvartal 2003 som det sidste år skyldes fordelingen i at analysere på helårsperioder, idet eksempelvis sæsonudsving i gentillæg ikke får indflydelse på resultaterne.

De nyeste løntal, der er offentliggjort, er imidlertid pr. 3. kvartal 2003. Såfremt de seneste løntal var blevet medtaget, dvs. 3. kvartal 2003, ville de bl.a. vise,

- at tendensen til faldende restlønsstigning fortsætter. Fx er reststigningen for den seneste 5 års periode, 3. kvartal 1998 – 3. kvartal 2003, på ca. 2,4% baseret på FLD's tal og ca. 0,6% baseret på DS', (hvor de tilsvarende tal i den foreliggende analyse er på henholdsvis 4,1% og 2,1%), og
- at de (amts)kommunale løntal aktuelt er så høje (3. kvartal 2003 på 4,8-4,9% i kvartalsvis årsstigningstakt og det private på 3,6-3,7%), at lønudviklingen

målt siden 1. kvartal 1998 og frem til 3. kvartal 2003 for den amtskommunale sektor og den private sektor har nærmet sig hinanden, idet de er henholdsvis 23,9% og 24,2%.

Yderligere undersøgelser

Arbejdsgruppen, der har udarbejdet rapporten vurderer, at det kan være hensigtsmæssigt med en årlig ajourføring. Desuden kan der være anledning til, fx hvert 2. år, at analysere lønudviklingen nærmere, herunder dekomponeringen med henblik på at vurdere forbruget af lokale lønmidler.

Tabel D.1 Dekomponering af reststigningen fra 1. kvartal 1998 – 1. kvartal 2003

	FLD		DS	
Faktisk lønudvikling (indeks)		119,9		117,6
Aftalt lønudvikling (indeks)		115,2		115,2
Reststigning i alt (procent.)		4,1		2,1
Metodemæssige forhold i alt		1,1		1,1
Heraf:				
Ferie dage	0,3		0,3	
4-5 ugers problematik			0,3	
Genforsikringspræmier for tjenestemænd	0,3			
Overgangstillæg	0,5		0,5	
Reststigning ekskl.agemæssige forhold		3,0		1,0
Personaleomsætning³		-1,5		
Heraf:				
Intern personaleomsætning og stillingsmobilitet	3,5			
Ekstern personaleomsætning	-4,9			
Heraf :				
Ændret personalesammensætning (vægtglidning)	0,9			
Effekt af at tjenestemænd konverteret til ok-ansatte	0,6			
Automatik		1,5		
Automatisk anciennitetseffekt	1,5			
Residual i alt				
Den uforklarede del af reststigningen		3,0		

Anm.: Alle procenter er skønnede tal angivet med en decimal.

³ Baseret på FLD's tal.